

*MIS MUUDAB KOOSTÖISE
UURIMUSLIKU ÕPPE VÄLJASPOOL
KLASSIRUUMI ÕPETAJALE KEERUKAKS?*

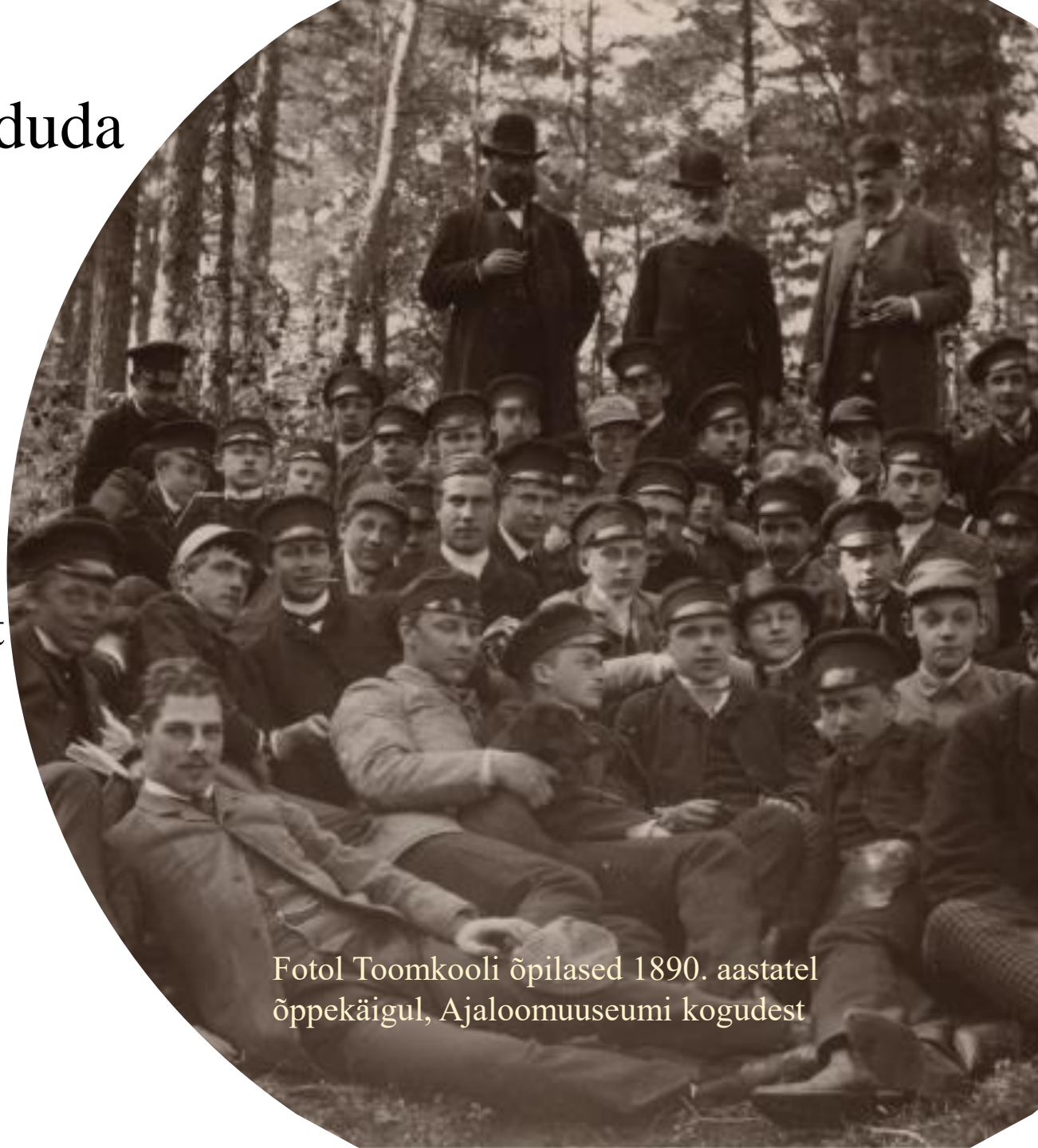
HELENE UPPIN
17.08.2020



TALLINN UNIVERSITY
School of
Educational Sciences

Miks *mitte* piirduda klassiruumiga?

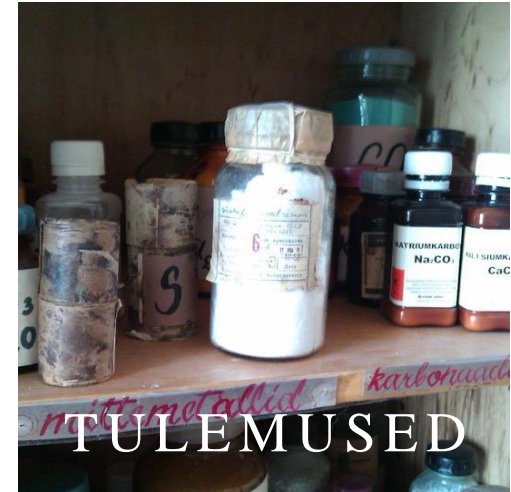
Miks taotleb
kaasaegne
kooliharidus järjest
elulisemat,
täenduslikumat,
õpilasest lähtuvamat
ja igas mõttes
avatumat
õpikogemust ja -
keskkonda?



Fotol Toomkooli õpilased 1890. aastatel
õppekäigul, Ajaloomuuseumi kogudest

1.

UURING



Uuringu eesmärk oli uurida asjatundlike õpetajate praktikat väljaspool klassiruumi õpet läbi viies (Eesti Loodusmuuseumis)

- Millised võimalused ja takistused kerkivad üles väljaspool klassiruum õpet korraldades?
- Kuidas mõtestavad väljaspool klassiruumi toimuvat õpet klassiõpetajad, kes käivad sageli ning meelsasti õpilastega erinevates keskkondades õppimas?
- Kuidas rakendatakse uurimusliku õppe elemente ja koostöiseid õppevorme?
- Kuidas seotakse muuseumis õppimist koolitööga?

MILLINE ON TÕHUS JA TÄHENDUSLIK ÕPPEKÄIK?

Johanes Käis
õpilastega
õppekäigul 1920.,
Kreuzwaldi
muuseum

- 1) Õppeprogrammi luues võetakse omaks **kooliõpetaja vaatenurk**. / Õppeprogrammil osalemine algab aegsast ja põhjalikust **planeerimisest**.
- 2) Õppeprogrammil on **selge ülesehitus**, mis toetab ka külastusele eelnevaid ja järgnevaid tegevusi.
- 3) Õppeprogrammi **tegevused on koostöised**, selge väljundiga ja pakuvad õpilastele valikuid
- 4) Õppeprogramm **toetab õpioskuste arengut** (mitte ainult ainealase sisu omandamist).
- 5) Õppeprogramm kasutab ära paiga **unikaalsuse**.

(DeWitt & Osborne, 2007; DeWitt & Stroksdieck, 2008)



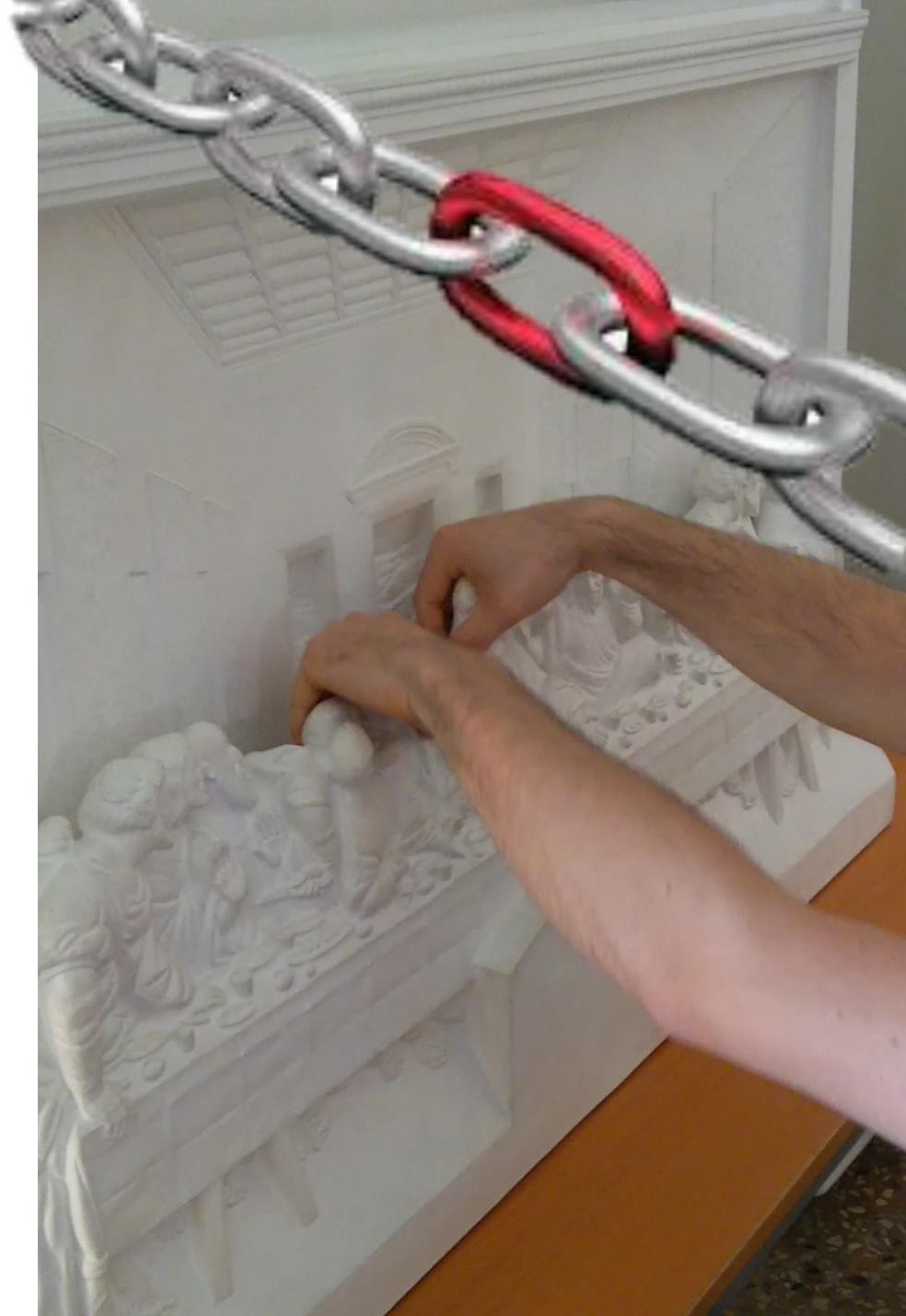
I Õpetaja vaatenurga omaksvõtt / põhjalik planeerimine õpetaja poolt

- Mida õpetaja tahab või vajab?
- Mida ütleb õppekava ja levinud õppevara?
- Milline on koolikorraldus (kui palju on tal aega, kui suured on klassid jne)?
- Õpilastele (ja õpetajatele) on koht uus – arvestama peab uudsuse fenomeniga



II Struktuur

- õppimine on seotud ka igapäevase koolitöö ja õppekavaga
- õppimine on osaliselt struktureeritud: sisaldab vaba aega ja valikuid
- Keskendub külastusele (kogemusele/elamusele) ning samas loob seoseid:
 - Õppekäigule eelnevad eeltegevused
 - Õppekäigule järgnevad järeltegevused



III ühine ja eesmärgipärane tegutsemine

- Tegevused on **koostöised**, dialoogi ja arutelu toetatakse nii õpilastel omavahel kui ka õpetajatega
- Tegevused **ärgitavad uudishimu** ja tekitavad huvi, maksimaalselt võetakse arvesse **õpilaste huve**
- õpilastel on **võimalik teha valikuid**, neil on tegevuste üle teatav kontroll.
- Tegevused on õpilastele **isiklikult tähenduslikud** – nad saavad mõtestada **oma kogemusi** nii külastuse kui ka oma elu kontekstis laiemalt.
- Tegevustel on **selge väljund** – nt rühmatöö tulemusena valmib mingi konkreetne asi; tegutsemine on seotud omandatavate teadmistega (mitte asi iseenesest)
- Tegevused ei ole liiga lihtsad, õppimine on **võimetekohane väljakutse** – tegutsemine nügib õpilasi ja õpetajaid välja mugavusstoonist.



IV õpioskuste toetamine

- Õppeprogramm toetab õpioskuste arengut mitte ainult ainealaste teadmiste kujunemist. Nt uurimuslikke oskusi, lugemis/kirjutamisoskust (märkmete ja esitluste tegemine, teabe analüüs, teksti/skeemide/tabelite/jms tõlkimine teise vormi, allikakriitilisust jmt.
- Õppeprogramm pole kitsalt mingi ühe aine keskne vaid ennekõike temaatiliselt terviklik (ei pea käsitlema kõiki eksponaate ja alateemasid, tuleb teha valik!)
- Õpilastel peab olema aega ja võimalust süveneda, keskenduda, küsimusi esitada ning mõtestada uusi teadmisi



V unikaalsus

- Õpe kasutab ära paiga unikaalsuse
- Õppimine on elamuslik ja eristub tavapärasest koolitööst
- Tähelepanu keskmes on päris objektid ja nende lood (mitte nt sildid või tööjuhend)
- Tööjuhend(/-leht) suunab tähelepanu ja ärgitab arutlema mitte ei kontrolli käitumist





- 8 klassiõpetajat, kes viivad õpet sageli ning meelsasti läbi väljaspool klassiruumi: neist 5 töötanud klassiõpetajana 15+ aastat, ülejäänud 2-3 aastat
- Lisaks olid kaastegevad Eesti Loodusmuuseumi töötajad ning klassiõpetaja eriala üliõpilased
- Õpetajad osalesid intervjuudel, ühisel eelseminaril muuseumis, planeerisid ja viisid ellu temaatilise eeltegevuse, tunni Eesti Loodusmuuseumis enda poolt valitud teemaruumis ning järeltegevuse.



ERINEVATES ÕPIKESKKONDADES ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE KUI PIIRIDE ÜLETAMINE




ERM Fk 2963:467_Käesalu Kooli õpilased õppekäigul Keila-Joale, 1955



Õpetajad rakendavad väljaspool klassiruumi oma harjumuspäraseid võtteid

- osalenud õpetajad pidasid loomulikuks, et õppimine toimub igal pool, õppekäik on osa nende tuumtegevustest, mitte väline surve või lisategevus
- Uurimusliku õppe tsükli ei kasutatud, eelistati tugevalt struktureeritud ja õpetaja juhitud tegevusi, uurimuslikuna tõlgendati otsimismänge jms (töölehega);
- Õpetajad tajusid oma õpilaste võimeid, huvisid ja töötempot reeglina väga hästi
- Üldõpetust rakendavate õpetajate jaoks oli õppe planeerimine ning lõimine hõlpsamad.
- Koostöised õppevormid õnnestusid hästi, koostööoskustele pööratakse läbivalt tähelepanu
- Klassi juhtimine oli paigas; vilumus, paindlikkus ja rikkalik pagas nippe.

 Lähimõeldud eel- ja järeltegevused polnud harjumuspäraseid, projekti käigus toimus selles osas kõige suurem muutus õpetajate tegevuspraktikas.

PÕHJUSEID, MIS MUUDAVAD KOOSTÖISE UURIMUSLIKU ÕPPE VÄLJASPOOL KLASSIRUUMI KEERUKAKS, ON PALJU. NT:

- Piiride ületamine (igas paigas oma reeglid ja „keel“; õpetaja peab mõtlema väga paljudele asjadele, keerukas õppevorm nõuab liiga palju tähelepanu)
- Ka klassiruumis pole uurimuslik õpe tavapärane või mõistetakse seda väga erinevalt (nt rühmaga koos õigete vastuste otsimine ekspositsioonist vms)
- Pikaajaline protsess, tulemused ei paista kohe ja ilma põhjalike eel- ja järeltegevustega ei jõuagi süvitsi teemadega minna
- distsipliin võib olla tähelepanu keskpunktis ja dikteerib õppemetodeid (tihedat teksti nõudev tööleht vms)
- Uurimuslik õpe on keeruline ka klassiruumis, koostöine tegutsemine nõuab põhjalikku harjutamist turvalises keskkonnas
- Võõras „õpetaja“ (külastusjuht vms) ei pruugi gruppi endaga kaasa haarata, grupp pole temaga koostööfaasis, klassi enda õpetajat ei pruugita muuseumis piisavalt kaasata.
- Uudsuse fenomen – keskendumine uues kohas nõuab head ettevalmistust



UURINGUST TULENEVAD SOOVITUSED

- Tegevõpetajatele sobib osalusuuringu formaat täiendkoolituseks hästi ning nad on võimelised looma põnevaid õppetegevusi muuseumikeskkonda. See eeldab aga sisulist dialoogi muuseumi poolt.
- Sihiks võiks olla, et kõik formaalharidusse suunatud õppeprogrammid valmivad koostöös tegevõpetajatega (kasvõi põhjaliku testimisfaasi näol), kuid seejuures peab kindlasti vältima õppeprogrammide liialt „koolilikuks“ muutumist.
- Õppeprogrammi õnnestumise tagab hea koostöö konkreetsete õpilaste õpetajaga
- Rohkem tähelepanu võiks õppeprogrammide loomisel pöörata mh modulaarsusele (valikuvõimalus õpetajale), õpilaste huvidega arvestamisele (valikuvõimalus õpilastele) ning läbimõeldud eel- ja järeltegevuste välja töötamisele
- Ekspositsioonides võiks julgustada ebatraditsioonilisi õppetegevusi (nõ väljaspool hinnakirja) – sh õpetajate enda loodud tunde, erihuvidega õpilastele suunatud individuaalseid radu jms.



TALLINN UNIVERSITY

School of
Educational Sciences

AITÄH!

HELENE@TLU.EE

ALLIKAD

1. DeWitt, J., & Osborne, J. (2007). **Supporting teachers on science-focused school trips: Towards an integrated framework of theory and practice.** *International Journal of Science Education*, 29(6), 685–710. <https://doi.org/10.1080/09500690600802254>
2. DeWitt, J., & Storksdieck, M. (2008). [A short review of school field trips](#): **Key findings from the past and implications for the future.** *Visitor Studies*, 11(2), 181–197.
3. Fotode päritolu on märgitud slaididel (vastasel juhul erakogust)

